

ŞEYTANIN KEMANCISI VE ONUN KAPRİSLERİ

Niccolo Paganini...

Paganini 16. Kapris...

Niccolo Paganini...

Paganini 24. Kapris...

Müzik tarihinin gelmiş geçmiş en ünlü keman virtüozu olarak kabul edilen İtalyan besteci Niccolo Paganini'nin, solo keman için yazdığı *24 Kapris*, ilerledikçe çalınması bir o kadar güçleşen eserlerdir. Paganini bu eserlerde değişik keman tekniklerini bir arada kullandığı için bunları çalmak oldukça ustalık gerektirir. Paganini, bestelerinde ruhunun karmaşasını ince bir hüznle tariflendirir. Kendinden oldukça emin ama bir o kadar da tedirgin... Kimselerden medet ummadan kendini aradığı yol, onu daha zora sürüklemek için karartılmıştır.

Hiçbir rehberin eşlik etmediği bu yolculukta çaresiz tek başınadır...

El yordamı ile tutunur kendisine ve müziğe...

Tek çıkışı müziğe olan bağlılığıdır...

Çaldıkça devleşir... Devleştikçe çalar...

Herhangi bir durağı da yoktur üstelik... Belki durmak uzaklaşmaktır...

Baş döndürücü çevikliği, son derece duygusal yorumu ile inılmaz bir müzisyendir Niccolo Paganini. Yeteneği öylesine ola-

ğanüstü, tekniği çağının o kadar ilerisindedir ki şeytanla işbirliği yaptığına inanır kimileri...

Niccolo Paganini...

Oysa ölümünden sonra bile bedeni, sürgün yolculuđunu sürdürürken ne çok müzisyeni etkilemişti...

Etkileyecektir de...

Çalmak isteyenler...

Çalabilenler...

Cesaret edemeyip denemededen vazgeçenler...

Tamamlayamadan yarıda bırakanlar...

Ve onu hiç mi hiç anlamayanlar...

Değil mi ki bin yedi yüzlerin Cenova'sından bugüne sadece bir göz kırpmıştı cennet ile cehennem arasından...

ARTIK MELEKLERİ HİSSETME VAKTİDİR

Bin dokuz yüz seksen...

İstanbul...

Bu defa henüz on ikisinde bir çocuk “olağanüstü kaprisleri” çalabilme cesaretini sergileyecektir...

Cihat Aşkın...

Ciddi anlamda ilk konseridir ve pek çok usta kemancının değil çalmaya, denemeye bile cesaret edemediği “Şeytanın Kemancısı”nın izindedir.

Program, 16. ve 24. *Kapris*'tir.

Korkusuz bir çocuktur Cihat, inandığı şeylerden asla ödün vermez; ne pahasına olursa olsun savunur doğru bildiğini. Israrla sürüklenip gider peşinden ve isteğini er geç mutlaka gerçekleştirir. Fakat bu konserde nedense onu endişelendiren, daha önce hiç yaşamadığı bir his belirir içinde. Kendi nitelemesi ile “büyük heyecan” elini kolunu bağlamaya çalışır. Bu heyecanın asıl nedeni ise çalacağı eserlerin zorluğu ya da herkesi düşündüren Paganini değil, ilk kez adım atacağı sahneye yabancı olmasıdır. O güne dek tanışmamıştır bu büyüğü vitrinle... Profesyonel anlamda ilk kez bir sahnede bulunacaktır. Sahne, kalabalık bir ortamda yalnız olmaktır sanatçılar için. İnsanı, ışıklar altında kendi kaderine hapseden garip bir tutsaklıktır o vitrinden yansıyan...

Çocuk kemancının heyecanlanması çok normaldir, çünkü o klasik müzik konserlerine ve tınlarına aşına olan görkemli koşkların

bir ferdi değildir. Yüksek mevkili misafirlere gösterişli salonlarda küçük dinletiler yapılan ortamlarda da hiç bulunmamıştır.

Konserden günler önce Konservatuvar salonuna gelir. Uzun uzun sahneyi ve boş koltukları inceler. Sahneye çıkar, koltukların aralarında gezinir; bir ilişki ya da küçük de olsa bir diyalog kurmaya çalışır.

Dinlemeye kaç kişi gelecektir acaba?

Davetliler kimlerdir?

Bilmez.

O yalnızca nasıl çalacağına odaklanmış, dur durak bilmeden çalışmıştır sadece...

Zaten sonrasında da bu tür detaylarla hiç mi hiç işi olmayacaktır...

Her şey bir tarafa, Cihat'ın aklında sadece şu sorular vardır:

Acaba ilk konserini hatasız tamamlayabilecek midir?

Hiç hesapta olmayan bir aksaklık ya da olur olmadık yerlerde depresen "büyük heyecan"ı onu yarı yolda bırakabilir mi?

Bekleyip görecektir...

Koltukların arasında dolaşır bir süre, sonra bir yerde durur; ayak uçları üzerinde yükselebildiği kadar yükselir ve sahneyi görebilmeyi dener. Uzun, karanlık bir koridordan davetkâr ışıkların oynadığı sahneye ulaşır. Aman Allah'ım ne zor, ne uzun bir yoldur... Büyük bir dikkatle sahnedeki kendisini izlemeye çalışır. Çocukluk tavırları, gözlerinden dışa vuran tutkusu, heyecanlı yaşamı dışarıda kalmıştır. Adeta kemanın sesini kulağında hissediyor. Hafifçe eğilir ve tüm salonu selamlar.

Salonun ışıkları birer birer kapanır ve geriye ona doğrulmuş tek bir ışık kalır. Önce dinleyiciler salonun karanlığında kaybo-

lur, sonra koltuklar, sonra koskoca duvarlar... Ve konser salonunun tamamı...

O ana dek gözleri kör edercesine kamaştırın böylesine güçlü bir ışığı hesaba katmamıştır.

Düşüncelere dalar ve celladıyla, *Kaprisler*'in sahibi Paganini ile, Schubert'in şu sözleri aracılığıyla konuşur: "Artık melekleri hissetme vaktidir..."

Bir şeyler keşfeden mucit edasıyla koltukların arasından fırlayıp evin yolunu tutar. Evde, salonda neon ışıkların yoğunluğunu duyumsayabileceği büyük bir avize asılıdır. Karşısına oturup akşam karanlığını beklemeye başladığında öğlen sularıdır.

Işığı daha yoğun hissetmelidir...

Hava hafifçe kararmaya başladığında avizenin altına ahşap sandalyeyi sürükler ve üzerine çıkar. Işıkla göz göze gelir, sonra usulca gözlerini yumar ve çalmaya başlar şeytanî *Kaprisler*'i...

Hocası Ayhan Turan* ile bu konser için sıkı bir hazırlık yapmıştır. Az sonra çalacağı eserlerin ne kadar zor olduğunun ilk başlarda pek farkında değildir. Toyluğu, kendine olan güveni ve azmi,

* Ayhan Turan (1933-2009), Ekrem Zeki Ün'ün öğrencisidir. Ekrem Zeki Ün, Fransa'da Édouard Nadaud'dan keman eğitimi almıştır. Türkiye'ye geldiği zaman kendine has tarzı, besteci kişiliği ve çeşitli eserleri ile bir İstanbul ekolü oluşturmuştur. Bu ekol çerçevesinde Ayhan Turan, Saim Akçıl, Ergun Tekinson gibi pek çok sanatçıyı yetiştirmiştir. Ayhan Turan, daha sonra İtalya'ya Santa Cecilia Müzik Akademisi'ne gider ve orada Lilia D'Albore ile çalışır. Lilia D'Albore, Carl Flesch'in öğrencilerindendir ve Ayhan Turan'ın çalışındaki müzikal anlatımda Fransız etkisi ve Flesch ekolünün etkileri vardır. Daha çok Bel Canto müzikal anlatım... Ayhan Turan, hocalık yıllarında artık keman çalmaz, solistliği ise yaklaşık 40 yaşlarında bırakmıştır. Nadiren çalar, o da sadece orkestralarda. Radyo için kayıtlar gerçekleştirir ve Çaykovski, Glazunov, Wieniawski gibi çok önemli konçertoları çalar. Suna Kan ile beraber Türkiye'nin en yetenekli iki gencinden biri olarak devlet tarafından yurtdışına gönderilmesine karar verilir, fakat sonra Suna Kan gönderilirken o döviz yasaasının bazı engellemelerinden dolayı gidemez.

o dönemde hiçbir şeyden geri adım atmaması, “Yapabilir miyim yapamaz mıyım?” gibisinden ikilemlere düşürmemiştir onu.

Ayhan Turan sahneye çıkar ve “Paganini yorumlamak oldukça zordur,” diyerek söze başlar. “Bu büyük müzik üstadının eserlerini, inanın bana Avrupa konservatuvarlarında bile çok az insan çalabiliyorken, birazdan dinleyeceğiniz öğrencim bu eserleri başarıyla çalabilmektedir. İşte huzurlarınızda Cihat Aşkın!” Bu anonsla konser başlar. Ayhan Bey, iç sesiyle “Haydi... Haydi Cihat göster kendini,” der. Öyle de olacaktır...

Kalbi yerinden fırlayacakmış gibi çarpan Cihat, elinde kemani ile sahnedeki yerini alır.

Paganini 16. *Kapris*...

Çaldıkça sahne ışığının üzerinde yarattığı baskı ve endişe azalır. Artık tedirgin olduğu o büyük heyecan da yok olmuştur. Kendini rahat hissetmektedir. Karanlık koridordan geçip okyanus dalgalarının oynadığı ıssız bir kıyıya varmıştır...

Yalnızca suyun ritmini duyumsar...

Sonra koşup suya atlar...

Yüzer... Yüzer... Yüzer...

Bir yerlere ulaşmalıdır, yoksa boğulup kaybolacaktır...

Eserin dinamik bir karakteri vardır ve onu ortaya çıkarabilen forte ve crescendolar kusursuz bir yay tekniğiyle havada uçmaktadır.

Sırılsıklam olmuştur...

Gözünü açtığında okul müdürü, hocaları, sınıf arkadaşları, ailesi ve bütün davetliler karşısındadır.

Sıra 24. *Kapris*'tedir...

“Haydi Cihat, bir kez daha göster kendini. Haydi!” Ayhan

Turan'ın, anne ve babasının iç seslerini dikkat kesilen birisi rahatlıkla duyabilir.

24. *Kapris*, Paganini'nin en son ve en ünlü kaprisidir. La minör tema üzerine 12 varyasyondan oluşan bu eseri Brahms, Rachmaninoff ve Liszt de kullanmıştır. Cihat, kemanda kullanılan bütün teknik özelliklerin sergilendiği 24. *Kapris*'i olağanüstü yorumlar.

Babası Sami Bey konseri teybe kaydetmektedir. Cihat, Paganini'nin 24. *Kapris*'ini çalmaya başladığında salondakiler bu temayı mırıldanmaya başlar. Bu sesler bugün hâlâ o teyp kaydının yapıldığı eskimiş kasette duyulabilmektedir.

Cihat'ın performansı beklentilerin üzerindedir. Oldukça başarılı bir konser gerçekleştirmiştir. Dakikalarca ayakta alkışlanır.

Konser bitiminde turuncu renkli Volkswagen marka bir arabayla ailece Tarabya'ya, deniz kenarında bir restorana giderler. Konser sonrası küçük bir kutlama ya da Cihat'ın başarısı şerefine verilen bir ödüldür bu, çünkü öyle her istediklerinde dışarıda, hele de deniz kıyısındaki restoranlarda yemeğe gitmek bütçelerinin karşılayabileceği bir şey değildir. Cihat, bu ödülün ailesi için ne anlama geldiğini çok iyi bilmektedir; bir yerlerden kısılacak, alınacak bazı şeyler ertelenecektir.

Ayrıca herhangi bir kutlamayı hak etmediğini, konserdeki performansından çok daha iyisini yapabileceğini düşünmektedir.